

gjør; jeg gjør mig Umage for at finde, paa hvilken Side Ketten er. Hvad nu Ketten angaaer, saa have vi hørt den ærede Ordfører for Udvalget, som jeg troer er en ganske god Autoritet i slike Sager, erklære, at Kjøbstæderne aldeles ingen udelukkende Ret have til Handel paa Landet. Den skarpe Adskillelse mellem Kjøbstædernes og Landboernes Rettigheder er en Levning fra Middelalderen; den har lidt et meget betydeligt Staaer allerede ved Bevillingerne. Jeg troer, at Bevillingerne gjøre Kjøbstæderne langt mere Stabe, end den frie Nærings vil kunne gjøre dem. Men det er ikke nok dermed, at Kjøbstæderne ingen Ret have; hvis det var sandsynligt, at Kjøbstæderne vilde lide et væsentligt Tab ved Vedtagelsen af det foreliggende Lovforslag, skulde jeg sandelig være den Sidste til at stemme for et saadant, selv om jeg var nok saa meget overbevist om, at de ingen Ret have; men det er min fuldkomne Overbevisning, at Kjøbstæderne, meget langt fra at tabe ved denne Lov, tværtimod ville vinde derved. For det Første ville jo Kjøbstæderne, som allerede er udhævet, saavidt jeg veed, af flere ærede Landstingsmænd, blive de Steder, hvorfra Landhøkerne maae forsyne sig med de Provisioner, de skulle udsælge i Detail, og dernæst ville jo Kjøbstadborgerne selv kunne danne den allerstærkeste Concurrence med saadanne Landhøkere, da de jo selv kunne anlægge Udsalgsteder paa Landet, hvor der maatte findes Trang til saadanne.

Naar der er Tale om, at denne Overgang vilde være for pludselig, forekommer det mig noget besynderligt. Det er nu snart 7 Aar siden, at Danmarks Riges Grundlov udkom. I § 88 i denne Lov — det er ikke en af de Paragrapher, som ere udgaaede — staaer, at alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Erhverv, der ikke stride imod det almene Vel, skulle hæves ved Lov, og naar

der nu staaer en saadan Paragraph, kan jeg ikke begynde mig til at stemme imod et Forslag, som gaaer ud paa, idetmindste for en Deel, at bringe denne Grundlovsbestemmelse til Virkelighed. Nu er det ganske vist, at der i Danmarks Riges Grundlov findes adskillige saadanne Fremtids-Løfter, som i de sidst forløbne 7 Aar ikke ere komne til Virksomhed; de forskjellige Ministerier, som have afløst hverandre i den Tid, have haft saa meget Andet at varetage, saa at de neppe have haft Tid til at tænke paa at gennemføre mange af disse Løfter. I saa Henseende have disse 7 Aar været de magre, maaskee de 7, der komme bagefter, ville blive de fede. I ethvert Tilfælde maa Loven, saaledes som den foreligger, være af stor Betydning, og, om den end ikke, som den ærede Landstingsmand fra Weile (Lehmann) fremhævede, er noget Heelt, saa er den dog i mine Tanker et Fremskridt. Der er i mine Tanker ingen Grund til at besvære sig over denne Lov, undtagen for Kromændene og Bevillingshaverne paa Landet. Men hvad Kromændene angaaer, er det jo vist, at de selv kunne oprette en saadan Handel, som det ved denne Lov gives Enhver Tilladelse til at oprette, og de have altid et vist Fortrin fremfor Andre dert, at den, for at en saadan Handel kan gaae, nødvendige Søgning er tilstede, og hvad Bevillingshaverne angaaer, kunne de ikke beklage sig over, at Andre faae den samme Bevilling. Der er iøvrigt en Omstændighed, som jeg troer maa være til Anbefaling for det foreliggende Lovforslag. Først maa det bemærkes, at den Klasse i Samfundet, til hvis Gavn Loven egentlig tilstiftes udgives, er den Klasse, der er endnu mindre repræsenteret paa Rigsdagen end Kjøbstæderne, maaskee ved dens egen Skyld — men selv om den ønskede det, vilde jeg tvivle paa, at den kunde repræsenteres — nemlig Arbeidsklassen, for den vil Loven være til megen Nytte.